

ARANYOSVIDÉK.

Torda-Aranyosmegye közgazgatási, közművelődési, társadalmi heti lapja és a Torda-Aranyosmegyei gazdasági egyesület hivatalos közlöny

ELŐFIZETÉSI DIJ:

Egész évre 6 frt
Fél évre 3 frt — kr.
Negyed évre 1 frt 50 kr.
Megjelenik minden vasárnap.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

K. WERESS SÁNDOR.

Szerkesztői szállás és kiadóhivatal, Hidutca 32.

HÍRDETÉSI DIJ.

Arszabály szerint.

Kéziratok nem adóznak vissza.

Iparkamaráink a népszerűség útján.

Kerületi kereskedelmi és iparkamaráink feladatainak egyik legfőbbikét, a kereskedelmi és iparérdekek megóvása képezi.

Az iparkamarák azért jöttek létre, hogy azok mindazt folytonos figyelemmel kísérik, ami az iparra s annak fejlesztésére nézve fontossággal bír; feladata különösen és legkivált az, hogy az illető kerületet figyelmére méltatva, tanítsa ki a kerület iparosait mindarra, ami az iparos érdekekre előnyös, vagy ezekre nézve káros hatása.

S elmondhatni, hogy az egyes iparkamarák feladataikat pontosan teljesítik.

A kereskedelmi és iparkamarák tekintélye úgy fönt, mint alant, az utóbbi években, jelentékenyen emelkedett.

Emelkedett pedig kivált az által, hogy az ipari és kereskedelmi érdekeket előmozdító gyakorlati javaslataikat az illetékes helyeken kezdték figyelembe venni, s hogy a kamarák, mint szaktestületek véleménye, nem egy ügyben döntő befolyással bírt a kormány elhatározásaira.

S midőn felfelé a kamarák tekintélye szemlátomást adott, ugyanazon arányban növekedett az lefelé is.

Kereskedőink s iparosaink felvilágosítás céljából most már rendszerint a kamarákhoz fordulnak; s viszont a kamarák is most már gyakrabban keresik az alkalmat, hogy kereskedőink és iparosainkkal érintkezessenek.

Az iparkamarákra ujabban egy nagyon fontos szerep vár. És pedig a gyakorlati iparoktatás terén.

Az országos ipartanács egyik közlelbi üléséből tudjuk, hogy e tárgyban a kereskedelemügyi miniszter nagyérdemű kijelentéseket tett, melyek szerint az összes kereskedelmi és iparkamarák felhívatójának, hogy jelöljék ki azokat a gyakorlati czélú ipariskolákat, melyeknek létesítése a kamarai kerület helyi viszonyai szempontjából legszükségesebbek. A kijelölendő ipariskolák közül egyet a kamara volna köteles létesíteni s a kormány támogatásával fentartani. Ily iskolák felett a felügyeletet első sorban a kamarák gyakorolják.

Ha most e felügyeleti jogból kiindulva elképzeljük a következményeket, így egyebek között például csak azt, hogy a szakminiszter által adományozandó ösztöndíjak elnyerése körül és a külföldre küldéseknél mily befolyással fog bírni, csak örvendenünk lehet a fölött, hogy iparkamaráink hatásköre így jelentékeny mérvű gyarapodást nyer. Örvendenünk kell főleg azért, mert közvetlen tapasztalat alapján nyújtatván az ösztöndíj, föltéhető, hogy csakis a jobb tanulók részesednének támogatásban s csakis a tanfolyamok sikeres bevezetését tanúsító legkitünőbb tanulók küldetnének ki külföldre, hogy tanulmányaikat tökéletesítve, tapasztalataikat annak idején a hazai ipar föllendülésének czélzata mellett értékesítsék.

S midőn iparkamaráink egy-két év

alatt 40—50 ilyen új ipari szakiskola fölött gyakorolnák a felügyeleti jogot, szinte elképzelhetlennek tartjuk azt, hogy ez által működésükben is ne hatványoztassék azon tetterő és nemes ambíció, mely kamaráinkat eddigelé is jellemezte.

Nem szabad felednünk azt sem, hogy a milleniumi kiállítás sorsa eldőlt, s hogy ezredéves ünneptünknek legkimagaslóbb jelensége azon nagyszabású nemzeti kiállítás lesz, melynek rendezési munkálatain, noha négy esztendőnk van, de mégis folytonosan kell dolgoznunk, hogy méltóképpen mutathassuk be a világnak összes gazdasági és művelődési haladásunkat.

És e nagy munkában szintén jelentékeny szerep vár iparkamaráinkra.

Ezeknek lelkesítésétől, buzdításától függ nem csekély részben a kiállítás sikere. De hogy sikerrel lelkesítsen és buzdítson, arra szükséges, hogy az eszközök elegendő mérvben álljanak rendelkezésre.

Egy ilyen eszköz a népszerűség is, mely hogy most működési terük is szélesebbé válik, csak fokozódhatik, s éppen kapóra jön arra nézve, hogy a milleniumi kiállítással szemben teljesítendő feladataikat könnyebben oldhassák meg.

A népszerűséget felhasználva az iparkamaráknak most már minden alkalmat meg kell ragadniok, hogy működésük eredménydus legyen.

Nem tartjuk ma már elegendőnek azt, hogy jelentéseit s üléseinek jegy-

AZ „ARANYOSVIDÉK” TÁRCZÁJA.

Szüret.

Gyönyörű szép verőfényes idő van. A reggeli napfény teljes melegével árasztja el a sárguló szőlőhegyeket. Egymást éri a sok szekér, melyen a szüretre elkészített kádak, ezekben csebrek, s ezekben zsiabongó gyermekcsereg van elhelyezve. Ostorpatogás, lövöldözés, muzsika szó veri fel a szőlőhegyek megszőkott csendjét. Néhol már a végén vannak s megtörténik, hogy míg a társaság idősebb része asztaloknál ülve issza a jó termés áldomását, addig a fiatalság deli tánczra lendül.

Ezt szép volna így folytatni nekem is, és élvezet volna az olvasó közönségnek is, csak hogy fájdalom, ilyet nem írhatok a mostani szüretéről. Egyedül annyi igaz belőle, hogy nagyon szép idő van, nem mint most egy éve, mikor bokaig erő hóban kezdtük meg a szüretet, vagy mint ezelőtt — úgy gondolom négy éve, mikor csak úgy szakadt az eső, s betelt a jó kívánság: adjon isten bő szüretet, nagy csizmat! . . . Bezzeg, hogy nem volt most bő szüretünk. Nem igen láttunk hordókkal megrakodtan szekereket, hanem e helyett egy-egy ruhás kosárban úgy lopkodta haza

egyik-másik gazda fehérszőlő-cseléde az egész termést. Ott a hol 100 veder szokott teremni, most alig volt 10—15 veder, az is legtöbbször savanyu portéka. Összerontotta a termést a két izbeni erős jégverés. Aztán a mi megmaradt, azt megdézsmálta a peronosphóra, mit a mi bölcs szőlőművészeink úgy hívnak, hogy „rogya.” A mi ettől is megmaradt, megkinozta az augusztus 23-ka óta tartó szárazság, s hogy ne panaszoljunk a nagy melegre, szeptember közepén elő állott három éjszaka olyan hideggel, hogy az alantas helyeken levő termés a szó szoros értelmében megfagyott. Mindezek azt eredményezték, hogy az alantas helyeken a szőlő gerezdek úgy elszáradtak, hogy midőn hozzá ért az ember, lehullott a szeme. Az a vastag haju szőlőszem aztán ha akart volna is — pedig dehogy akart — sem tudott bort kibocsátani magából. Czégéres állapot biz ez. Hogy fenéig teljen a bosszuság pohara, azt a hazai szőlőből való mustot, mit eddig 80 krtól 1 frt 20 krig fizettek, most 1 frt 80 krtól 2 frt 20 krig keresték. A fajszőlő mustja 2 frt 50 kron alól nem volt kapható.

Hanem most veszem észre, hogy én nem tárczát, hanem szüreti levelet írok. Pedig nem ezért vagyok honorálva. Az vigasztal csak, hogy a mint a phylloxera, — veszett volna

ott a hol a bors terem — máholnap elvégezi a szüreti tudósítások dolgát, s így legalább megmarad adatnak a késő kor sör és pálinka ivó fia számára, mikor majd a bort csak is patikában árulják, mint a francziák a paprikát.

Annyi áll, hogy az új boron kevés házas-ság fog köttetni, pedig az idén a jégverés, meg a hiesseni légy megakadályozta az ujbuzza kenyeren létesülni szokott házasságokat. . . Pedig nem volt egy csepp szükség sem az ilyesféle akadályra, úgy is legyen legyen a talpán, ki a mai fényűző világban feleségnek valóra mer komoly szádekkel nézni. És hogy állításomat példákkal illusztráljam, tudnék most hírtelenében egymásután éppen hét menyécskét előszámolni, kik alig 2 hét lefolyása alatt, mintha csak összebeszéltek volna, mind oda hagyták az urát. . . Hanem többet nem írok, mert a t. szerk. úr látom, hogy már nyul a kék plajbász után. Nem mintha félne a párbajtól, vagy saját házanépétől, hanem mert tudom, hogy nem szereti a pletyka-félet. Én pedig a mostani szüreti eredmény folytán olyan hangulatban vagyok, hogy csak olyasmit tudok beszélni, a mivel másoknak bosszúságot okoznék, s így soraimat bezárom.

Zenfalvi Sándor.

zőkönyveit egyszerűen csak szétküldi. Ezekből a kereskedő- és iparosvilágnak csak igen kis része vesz tudomást.

Fő az, hogy felhívásai s értesítvényei minél szélesebb mérvű elterjedést nyerjenek. E végből első sorban is az agitatót az illető kerületbeli vidéki lapokban kell megindítani. S nem csak az emporiális lapokban, de mindenütt a kamara területén belül, a hol csak számbevehető lap jelenik meg.

Kétséget nem szenved, hogy a vidék specifikus iparosérdekeit az illető vidék közlönye csak ismeri s így az iparkamarák értesítéseit a vidéki organum használhatja fel éppen olyan alakban, aminőben azt felhasználni kívánatosnak és szükségesnek mutatkozik.

Ily értesítéseknek akár egész terjedelmünkben, akár kivonatlag, szívesen helyet enged a vidéki sajtó, már csak azért is mert azon vidék iparosérdekeinek szolgálni kíván és óhajt.

S ha iparkamaráink itt is minden vonalon megkezdik működésüket, biztosíthatjuk, hogy az ösvények mindegyike csak a népszertűség útját fogja egyengetni.

Medor.

A phylloxera elleni védekezés.

Epen így állunk az immunushomok talajjokali védekezés tekintetében is, mert tudommal, mi oly homok talajokkal, melyek legalább 75% tiszta quarezat tartalmaznak — nem rendelkezünk. —

Az eddigiekből kitűnik az, hogy nekünk csak már két védekezési módunk marad u. m. a teljes irtás és az amerikai fajokali védekezés. Éppen ez a két mód az, melyre én védekezésünket alapítani óhajtom s ezért ezeket a t. közönség különös figyelmében ajánlom, mert míg előbbivel t. i. a teljes irtással szőlőink életét lehetőleg megnyújthatjuk s jövedelmünket még éveken át biztosíthatjuk, addig ezzel egyuttal időt nyerünk arra is, hogy az amerikai fajokali védekezést még idejében, ugy. szólnán a pusztulással lépést tartva intézhetjük.

Míg ha a teljes irtást mellőzve, csupán csak az amerikai fajokali védekezést fogadjuk el, úgy könnyen szomorú sorsára juthatnánk, sajnós, hazánkban máj nem ritkán található, oly községének, melyek határában a szőlők teljesen elpusztulván, ma már a védekezéshez szükséges oltógalylal sem rendelkeznek.

Lássuk már most ezen védekezési módokat:

A teljes irtás lényege röviden szólva abban áll, hogy a phylloxerát idejében fel kell fedezni, az inficiált tökéket azonnal ki kell pusztítani mindenestül elégetni és a szőlő talaját \square m. ként kellően szétosztandó 2—300 gr. szénkénnel deszinficiálni.

Németország és Schweiz kizárólag erre alapította védekezését, nálunk csak kisebb téren Pozsony és Szegsárd vidékén gyakoroltattott.

Legtanuságosabb példát szolgáltat erre nézve nekünk Németország, hol is a teljes irtást a legnagyobb pontossággal és szigorral végzik. Ugyanis a kipusztítandó területen a tökéket a föld színe felett körülbelül 20 cm-re elvágják és vesszőstől, karóstól együtt a helyszínen elégetik, ezután a tökéket gyökerestől együtt kivágják, s miután azok is elégetve lettek a töké kivágása után szárazított gödrökbe \square m. ként, 2 liter petroleumot töltenek.

A petroleum beszivódása után a lyukakat behúzzák a talajt elegyengetik és ezután a szénkénegezéshez fognak. Ezt pedig akként végzik, hogy egy arra alkalmas vaskaróval minden fél méterben 60 cm. mély lyukakat fúrnak, melyekbe miután 150—200 gr. szénké-

neget töltek, a lyukakat kapával gyorsan behúzzák és vasruddal jól betömik. Hogy pedig a szénkénege még kevésbé illanjon el a lyukak tetejébe még kevés vizet is öntenek. Végül az egész inficiált területet \square m. ként. 2 liter petroleummal megöntözik.

Ezen munkánál kiváló gondot fordítanak arra is, hogy a phylloxera a munkások által tova ne hurczoltassék, minélfogva a munkásoknak az inficiált területet csak a munka végeztével s úgy szabad elhagyni, ha megelőzőleg ruhájuk lekeféelve, lábbelijök, s eszközeik pedig petroleummal gondosan deszinficiálva lett.

Dröxler Gusztáv pozsonyi polgálmester a városi képviselő-testület közgyűlésén a phylloxera terjedéséről a következő adatokat közlé: A phylloxera fellépését Pozsonyban 1882-ben konstataáltak először, és pedig a vasuti vágányok mentébeu levő szőlőkben. E körülményből azt lehet következtetni, hogy a rovar a friss szőlő szállításánál a kosarakból kihulló szőlőlevelek által importáltott. A városi phylloxera-bizottságnak erélyes intézkedései 8 év folyamán a rovar terjedésének annyira gátat vetettek, hogy 1890-ig csak 3300 négyszögölnyi területen harapódzott el. 1890-tól 1891-ig azonban sokkal erősebb mértékben lepté el a szőlőhegyeket. Ma már 24 különböző dőlőben 6000 négyszögöl semmisült meg. 1891. október 8-án „Budapesti Hirlap“ 276. sz.

Ilyen radikális védekezési mód mellett nem csodálható, ha Németországnak 150 ezer hektárt kitevő szőlőjéből 16 éves infeció dacára, eddigelé csak 109 hektár inficiálódott. Ha azonban ezen fényes eredménnyel szemben tekintetbe vesszük azt is, hogy Németországban csupán csak az irtás maga 593.128 fjt költséget igényelt, nem is számítva az irtásba eső phylloxera ment tökéért kiadott kárpótlást, ez már is oly nagy összeget képvisel, melyet mi viszonyaink között viselni képesek alig lennénk, miért is nálunk ezen védekezési mód csak úgy leend keresztülvihető, ha mi a teljes irtás költségeit tetemesen leszállíthatjuk. Az pedig nézetem szerint többi közt csak azáltal lenné elérhető, ha mi legalább is a töké földben maradt gyökereinek és a föld felületén mászkáló phylloxeráknak elpusztítása céljából alkalmazott petroleummal öntözést teljesen mellőznénk, vagy pedig azt olcsóbb anyaggal pl. a föld felületén szalmaelégéttel helyettesítenénk. Ily módon csupán csak a \square m. ként adagolandó 300 gr. szénkénege, árát számítva egy kat. hold csak 255 fjtot venne igénybe, 150 gramm szénkénege alkalmazásával 127 fjtba kerül, mihez még a nálunk bizonyára olcsóbb irtási költségeket hozzá véve, azt hiszem, hogy ez nem okozna oly nagy kiadást, melyet a célul tűzött és elérhető eredményekkel szemben mi is el nem viselhetnénk, annyiival is inkább, mert a teljes irtás csak addig lenne foganosítandó, míg a vész túl nagy mérvet nem ölt, s a gazdaközönség az amerikai fajokali védekezésre kellőleg elő nem készül.

A teljes irtási védekezéssel tehát karöltve kellene járni az ellenálló amerikai fajokali védekezésnek is, mely történhetik vagy direkt termőkkel, vagy alanyul szolgáló fajokkal.

(Folyt következik.)

Torda-Aranyosvármegye őszi rendes közgyűlése.

Vármegyénk, a bizottsági tagok meglehetősen szép számu jelenlétében, főispán gróf Bethlen Géza ő méltósága elnöklété alatt f. hó 17-én tartotta meg őszi rendes közgyűlését, a melyt lehető röviden a következőkben ismertetek:

Főispán a közgyűlést megnyitó beszédeben egyfelől megemlékezvén az ő Felsége apostoli királyunk ellen Csehországban, Rosenthal mellett megkísérelt kárhözátos merényléről, másfelől a legbensőbb öröm érzelmek adott kifejezést, hogy az isteni gondviselés a legalkotmányosabb király élete fölött örködött és nem engedte meg, hogy ama gyalázatos merénylet sikerüljön.

A bizottsági tagok többszörös éljenzéssel adtak szintén kifejezést örömezelmeiknek s

nagy lelkesedéssel fogadták el az ő Felségéhez intézendő hálaadó felirati javaslatot.

Előterjesztetett ezután az alispán Sándor János által a vármegye közigazgatási állapotáról ez év első feléről szerkesztett részletes jelentés, a mely egy a központi, valamint a kültisztviselők ügyköréhez tartozó dolgok részletes ismertetését adja, kiterjeszkedve a jelentés az erdő, állattenyésztés, közgazdaság és tanügyi állapotokra is. A jelentés előzetesen kiléven nyomtatva és a bizottsági tagok között kiosztva: helyeslés mellett felolvasottak mondatott ki.

Elfogadta közgyűlés a vármegyei 1892. évi költségelőirányzatot, a mely — miután a közigazgatási szükségletek fedezésére az állampénztár által évenként biztosított s 51.900 forintot tevő összegben túl nem terjeszkedhetik — a jövő évben is a f. évnek teljesen megfelelő kereték között fog mozogni; — ugyszintén elfogadtott a jövő évre vonatkozólag is a vármegyei tiszti és körjegyzői nyugdíjalapokat illető 1—1% pótdadó kivetése iránti javaslat.

A belügyminiszter urnak, az 1886. évi XXI. t.-cz. 96. §-ában foglalt némely intézkedéseknek életbeléptetése iránt kibocsátott rendelethez értelmében közgyűlés, a bizottsági választó-kerületek alakításáról, egy új szabályrendelet fogadott el, e mely szerint vármegyénk közönségének 150.306 lakóssa után 150 választandó-bizottsági tag esik, ezen 150 bizottsági tag megválasztása céljából, tekintettel az egyes községek földrajzi fekvésére és forgalmi irányára 10 választó-kerület alakíttatik, ezen választó-kerületekben az egyes községek a következők osztatván be: I. Túr választó-kerület. Székhelye Túr, a választó-kerülethez tartozó községek: Túr, Bányabükk, Csűrűlye, Hedsát, Indal, K. Fenes, Komjászeg, Koppánd, M. Szilvás, Mikes, O. Rákos, P. Csán, P. Szt.-Király, P. Szt.-Márton, Szelicse, Szelitye, Szt.-László, M. Peterd, F. Peterd és K. Peterd, Szind, Sütmege, Magyarország, Berkes, Aszszonyfalva, M. Léta, Oláh-Léta, Alsó- és Felső-Füle, Felső-Fülehavas. II. Alsó-járai választó-kerület. Székhelye: Alsó-Jára; ehez tartoznak: Mészkö, Albák, Bisztra, Cseretés, Nyágra, Ponorel, Szekatura, Skerisora, Topánfalva, Alsó- és Felső-Vidra, Alsó Jára, Bikalat, Hagymás, Kákova, Kis-Bánya, K. Oklos, Magura N. Oklos, P.-Egres, Runk, Lunkalarga, Szurdok, Kisbányahavas. III. Toroczkói választó-kerület. Székhelye: Toroczkó; ehez tartoznak: Toroczkó, Bedellő, Borév, Gyertyános, Toroczkó-Szt.-György, Alsó-Pod-sága, A. Szolcsva, F. Szolcsva, Felső-Pod-sága, Lupsa, Lunka, Vidaly, Szártos, Brezest, Offenbánya, Muncsel, F.-Csóra, Csegez, Várfalva, Ar-Rákos, Sászavincza, IV. Kövendi választó-kerület. Ehez tartoznak: Kövend, Bágyon, Hidas, V. A. Szt.-Mihályfalvi választó-kerület. Ehez tartoznak: Sinfalva, Alsó- és Felső-Szt.-Mihályfalva. VI. Felvinczi választó-kerület. Ehez tartoznak: Inakfalva, Alsó-Füged, F.-Füged, M.-Décse, Veresmart, Felvincz, Mohács, Kercsed, Dombró, Csákö, Örményes. VII. Sz.-Kocsárdi v.-kerület. Hozzá tartoznak: Sz.-Kocsárd, Harasztos, Sz.-Földvár, Soós-Szent-Márton, Vajdaszeg. VIII. Egerbegyi v.-kerület. Ehez tartoznak: Gyéres, Gyéres-Szent-Király, Ar.-Lóna, Egerbegy, M.-N. Csán, M.-Czikud, M.-B66, Felső-Al-Dethreheim, M.-Tóhát, M.-Kook, M.-Orke, Keresztos, M.-Szent-Jakab, Ar.-Polyán. IX. Ludasi v.-kerület, hozzá tartoznak: Sályi, Gerebenes, K.-Sóspatak, M.-Urály, Mező-Pete, M.-Szt.-Margita, Ujfalu, Kapus, Magy.- és Oláh-Dellő, Nagy- és K.-Island, Záh, Orbó, Gerend, Kecze, Hadrév, Ludas, Keménytelke, Szakál, Szengyel, Bodon, Lekenze, Dátos, Bogath, Méhes, Velkér, G.-Keresztur. X. Tordai választó-kerület, hozzá tartozik csak is Torda városa.

Az igazoló válaaztmány megválasztására vonatkozó főjegyzői előterjesztés folytán, az 1892. évre alakítandó válaaztmány elnökévé, főispán Tarsoly Gábort, tagjaivá: dr. Wolff Gyula, Veress Károly és Gál Mór bizottsági tagokat nevezte ki, a közgyűlés pedig s magarészeről köztelk iástással megválasztotta ezen bizottságba gróf Bethlen Bálint, Szentpáli Ignác, dr. Horváth Miklós, Zeyk József és Cigareán Jánost.

Hosszas vitát keltett „a fogadó és vendéglő, kávéház és kávé mérés iparokat és a zárórák meghatározásáról“ szóló szabályrendelet tárgyalása; a mely vitának előidézője a m.-ludasi járás főszbirója dr. Betegh Miklós volt, a ki az eredeti javaslat több pontjához megelőző tanulmányra valló módosításokat terjesztett elő. Az ügy fontossága által megmagyarázható vitának — a melyben alispán Sándor János, Betegh Ferencz, Betegh Sándor, Rédiger Béla, Miks

Imre, Gál Mór stb. vettek részt — azzal lett vége, hogy az ügy visszatétetni határozatott az állandó választmányhoz, — a tett módosítványok tekintetbe vételével a jövő közgyűlés elébe terjesztendő véleményadás megtétele végett.

Előterjesztetett az „Aranyosvidék“ szerkesztőjének és tulajdonosának kérelme, hogy lapja vármegyei hivatalos közlönyé fogadtassék el. A kérés elvben melegen pártoltatván; áttétetni határozatott a vármegye alispánjához tanulmányozás végett azon megajánnyal, hogy a kérelemre vonatkozólag annak idejében tegyen jelentést, addig pedig a szükségesnek mutakozó intézkedéseket tegye meg.

Tekintettel arra, miszerint a tervbe vett új vármegyei kórház létesítési ügye nagyban foglalkoztatja azon bizottságot, amely a vármegye közgyűlése által a végett volt kiküldve, hogy ezen már elodázhatatlanná vált ügy helyes megoldása szempontjából konkrét javaslatot terjesszen elő: a kitűzött célhoz vezető lépésnek tartjuk a közgyűlés által az alispán előterjesztése folytán elfogadott azon javaslatot, hogy az ebtartási szabályrendelet alapján az 1891. és 1892. években befolyó kutyavarára fordíttassék — továbbá számitásba veendő összeget fog képviselni azon összeg is, amely a magy. szent korona országai és veres kereszt-egylete igazgatóságának átirata folytán, mint a vármegye területén gyűjtött összegek egyrésze szintén a terve vett új kórház részére igénybe vehető.

A közgyűlés továbbá Zemplénavármegyeinek a vármegyei tisztviselők fizetésének emelése tárgyában a belügyminiszterhez, valamint az erdélyi gazdasági egyletnek a magyar fajta szarvasmarhának tiszta vérben fenntartása és továbbfejlesztése érdekében a földmívelésügyi miniszterrel pártoltni határozta.

Végül több kebli ügyek elintézése után elfogadta közgyűlés az előterjesztett 1890. évi községi számadásokat és 1892. évi községi költségvetéseket.

A közgyűlés a főispánunk élénk megjelzésével, délután 4 órakor végződött.

Az első ebéd.

Október elején volt az első convictusa annak a 10 szegényebb sorsu falusi tanuló gyerekeknek, kiknek ha van is valami enni valójuk, majdnem egész éven át száraz étellel szoktak élni. Ennek az állapotnak megjavítására irakozott alá egy ivén 40 család, hogy e lápadt arczu gyerekeknek rendre főtt ételt külljenek az iskolába. Így egy konyhára csak minden 40-ik nap kerül egy főzés, s a gyermekeknek mégis minden nap kijár a jó főtt étel délebedjük. A sorrend szerint október 1-én az első ebéd dr. Szentkirályi Lajosné konyhájából jött ki: Örömmel s bizonyos fokú meghatottsággal lehetett látni, mint fogyasztják vala el az első ebédet, a szokatlan ebédet, melynél nem egynek reszketett a keze s köny csillogott a szemében. Azóta mindennap ebédelnek s már megszokták, de a Miatyánk mindennapi elmondásánál azért sohasem válik közönyössé szájokban az imának az az creje, hogy: „Add meg a mi mindennapi kenyerünket!”

A többi jóságos aszsonyok, illetve családok a következők: Simó Béláné, Szánthó Béláné, d. Bogdánfi Lajosné, Osztian Kristófné, Várad Lujza és Vendelin Adél Velits Ödönné, Kovrig Jánosné, Gál Zsigmondné, Jeney Károlyné, Jakab Gergely úr, Szigethy Sándor úr, Sándor Kálmáné, Sándor Jánosné, Velits Sámuelné, Gombos Lászlóné, Sipós Béláné, Velits Károlyné, dr. Wolf Gyuláné, K. Weres Sándorné, Eresényi Béláné, Csongvai Domokosné, dr. Damokos Antalné, Lengyel Kristófné, Nagy Olivérné, Tóth Olivérné, Nagy Béláné, Borbély Györgyné, Dulló Jánosné, Czákó Lászlóné, Csegezi Mihályné, Özv. Fékete Ferenczné, Varga Dénesné, Vladucz Gyuláné, Csanáli Zaláné, Balogh Jánosné, Nagy Miklósné, Nesselfeld Miklósné, Kazatsai Antalné és Csongvai Béláné urhölgyek.

Ezen kívül: Osztian Gergelyné, dr. Biró Károlyné, Retezár Gerönc, Májai Istvánné és Volenszky, Gyuláné urhölgyek hetenként egyszer egy-egy tanulót fogadnak ebéddel, melyekre

a 10 említett kivül van még a ki jusson. Még többen ajánlkoztak volna a csoportos ebédítésre is, azonban szép kerek szám kitelt így is, mely a nagyobb szükségét teljesen elhárítja legalább ez évben; azonban a bizottság később fogja igénybe venni a felajánlt jóságot a jövő év alkalmával.

—y—

H I R E K.

— **Lapunk idei évfolyamának** nov.—decz. részére 2 hónapra 1 frttal előfizetést nyitunk. A képes mellékletből július 1-től még néhány teljes példánnyal rendelkezünk. Az előfizetési pénzek lapunk kiadóhivatalához küldendők. Főleg vidéki tisztelt előfizetőinknél tetemes hátralék van, melynek szives törlesztését annyival inkább kérjük, mert kiadóhivatalunknak is sürgősen elintézendő terhei vannak.

— **A torda-aranyosmegyei tanítótestületnek és segélyegyletének** ez évi november 5, 6. és 7-én tartandó közgyűlései valamint hangversenyyel és műkedvelői előadásal egybekötött estélyei igen érdekeseknek s lehető legfényesebbeknek ígérkeznek. Az egylet korifeusai mindent elkövetnek, hogy a testület jó nevén és elnökségén cserbe ne essék, sőt minél jobb világításban tűnjék fel. Az évi jelentés és egyéb egyleti ügyek tárgyalásán kivül lesznek minta tanítások, szabad előadások, értekező felolvasások, vitatételek stb. Ugy halljuk, hogy tanítói segély egyesületük és az estély védnökéül sikerült az intézőknek megnyerni Sándor János alispáné ó nagyságát ki mindenestre záloga a szép sikernek. Gál Gyula pedig, a kolozsvári nemzeti színház egyik elsőrendű tagja, egy monolog előadásával fog részt venni az estélyen; részt vesz a hangversenyen — mint haljuk — Balog Ilona kisasszony is Bányabükről, s a helybeli urak és hölgyek közül többen az estély a segélyező egyesület javára fog rendeztetni, a melyen a közönségnek minél nagyobb számú szives megjelését a legmelegebben tudjuk ajánlani.

— **Kinevezés.** Csegezy Gyula albiró bánffihunyadi járásbíróvá, s Pozsonyi Gábor kolozsvári kir. táblai fogalmazó m.-vásárhelyi kir. alügyésszé neveztetett ki.

— **Olcson utazott** Adorján József késes-mester. Gyéresen a vásárbán lévén, be ment egy boltba pálinkázni, s a mint onnan kilép, meglátta a Neushlos Fülöp kétlovas fogatát. Összesen feleségével, felülnek, s egész nyugodtan haza hajtottak Tordára. A rendőrségnek kellett felvilágosítani eljárása szabálytalan voltáról.

— **Elragadták** a Dornos Alexandru lovai gabonával megrakott szekerét. Drenca József vámos látva a rohanó lovakat a sorompót elhúzta, de oly szerencsétlenül, hogy a lovak azzal együtt elrántották s a féllába eltört.

— **Megörültek.** Erdes László asztalos-mester, Jakab Lila tordai lakosok és Gajzágó János m.-telegdi illetőségű kereskedő-segéd. Utóbbi lábfejása miatt elbetegesedett s midőn a szolgálatból elbocsátatott, elbusulta magát s megörült.

— **Vesztett kutya** martha meg f. hó 19-én Binder Dániel kereskedő. Tegnap küldötték fel a budapesti pasteur-féle intézetbe gyógykezelés végett.

— **Hírek innen-onnan.** Gróf Szapáry Gyula miniszterelnök leánya Ilona gófnó e hó 12-kén ment férjhez báró Révay Simon főispánhoz. Az esküvő alatt fényes estély volt a miniszterelnöki palotában. — **Kielyből** jelentik, hogy 500 diákot, a czár élete elleni összeesküvés gyanujából elfogtak. Az egyetem is hür szerint — bezárják. — **Békekongresszusra** gyűltek össze a Rómából az egyes államok képviselői, Magyarországból 12-én vesznek részt. — **Berlinbe és Bécsbe** látogatásra várják a román királyt. E találkozások Rómánának jó viszonyát jelentenek a hármas szövetséghez. — **Br. Bauer** közös hadügyminiszter 50 éves katonai jubileuma alkalmával a sokféle ovaczió között a legfelsőbb kitüntetésben részesült. A király Ó Felsege megleghangu kéziratban fejezte ki eddigi szolgálataért köszönetét, s kívánja, hogy ezentul is sokszor számithasson azokra. — **Szerdahelyiné, Prielle Kornéliát** 50 éves színesznői működése alkalmából a király a koronás aranyéremmel ékesítette föl. **Az**

oroszkoknak a franczik 3°-os 500 millió frank kölcsönt adtak, A pártlan óhnség enyhítésére van szánya az összeg. Már 30 millió rubert osztottak ki az éhezők közt, 40 millió vannak ilyenek, egyre egy rubel se esik. — **Teljesen leégett** Ungmegye legnagyobb községe Bezó. Az alispán Magyarország összes lakóihoz könyöradományokért fordul. — **Gazdag** arany-, ezüst-, és omtartalmu. — **Gazdag** találtak Csikmegyében a Hargitának Sz.-Imre község határába eső részén. Új bányanyitását tervezik. — **Stefánia** özv. trónörökösne Váczot s több más várost meglátogat, hogy védnöksége alatt álló fehérkeresztgyelet fiókjait megvizsgálja. — **A képviselőházban** nagy hullámokat ver föl az ínvilimni javaslat (az évi költségvetés tárgyalása, s helybenhagyását megelőzőleg a kormánynak öt óra szóló felhatalmazását kéro javaslat) tárgyalása. Az ország két első szónoka s államférfia gr. Aponyi Albert, s Szilágyi Dezső igazságügyi miniszter mérköznek egymással. Az érvek suija, s a ragyogó ékesszólás adta fegyverekkel vívnak harczokat a hajdani elvtársak, de a két nagy szellem nem fért meg egymásmellett, most szembeállnak a küzdőterén.

CSARNOK.

IRODALOM és MŰVÉSZET.

— **Beküldetett az Athenaeum kézi lexikona.** Az összes ismeretek enciklopédiája különös tekintettel Magyarországra. Szakférfiak közreműködésével szerkeszti Acsády Ignác, a magy. tud. akadémia lev. tagja. Első füzet. Budapest, 1891. Az Athenaeum társulat kiadása. Az új vállalat első füzeté külső megjelenése fényével s tartalma gazdaságával egyaránt fölkelte a figyelmet. Nyomdai kiállítása választékos, nagy költséggel és műgonddal készült gyönyörű műlapjaival pedig a legszebb hasonló külföldi munkákkal kiállja az összehasonlítást. Az első füzetnek három ilyen műmelléklete van. Egy remek színes műlapon izléses csoportosításban látjuk a magyar állam nagy-, közép- és kis czimerét, a nemzeti zászlót, a magyar honvédség és közös hadsereg ezredzászlait, a Szent-István-rend nagykeresztjét, a Ferencz József-rend középkeresztjét, s a koronás arany érdemkeresztet. Egy kettős lapra terjedő műlapon Eszak-Amerika legújabb térképét vesszük, s egy harmadik műmelléklet az ömbertajokat tünteti fel. Mindegyik kitünő gondai készült, a mint az egész füzet kiállítása díszére válik hazai nyomdászatunknak. A nagy nyolczadrétű alak igen jól van megválasztva, a papir finom, a betűk nem oly kicsinyek, hogy a szemet rontanak, s az olvasást fárasztóvá tennék, mi a legtöbb ilyen német munkának hátrányos sajátsága.

De az új vállalat irodalmi szempontból is a legelőnyösebb benyomást teszi. Az első füzet egy maga csaknem kétezer cikket közöl, a munka egyetememes ismerettári jellegének megfelelően, a tudományok és ismeretek összes ágaiából. Már első pillanatra is észrevehető, hogy a szerkesztő nem akarja az eddigi magyar vagy idegen lexikonokat egyszerűen utánózni, hanem egyrészt egész másképp, sokkal gyakorlatibb, a magyar közönségnek jobban megfelelő módon csoportosítja anyagát, másrészt pedig mindazt az közérdekű anyagot is felvette, mi az addigi hasonló munkákból hiányzott.

A lexikon tekintetben valóságos hezagot pótol, mert az egész ide vágó anyagot felöleli, sőt tekintetben kiterjed a katonai ügyekre fegyvergyártásra, erődítményekre s az emberi munka összes tübbi ágaira is. Már a háború ivből álló első füzetből is tisztán kivehető, hogy itt komoly és közhasznos vállalat forog szóban, mely azt a célt tűzte ki maga elé, hogy a tudomány legújabb eredményeit igaz magyar szellemben feldolgozva vigye be a közönség legszélesebb rétegeibe, s ezzel hasznos szolgálatot tegyen a egész nemzeti polgárosodásnak. A vállalat negyven füzetben, valamint 90 műmelléklettel ellátva jelenik meg. A füzetek három ivből állanak, s minden két hétben jelennek meg. Egy-egy füzet ára 30 kr. Melegén ajánljuk a magyar olvasóközönség támogatására.

